

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ІНСТИТУТ

КУРСОВА РОБОТА

з курсу «Аналіз господарської діяльності»
на тему: «Методи та показники оцінки фінансового стану підприємства»

Виконала: студентка групи:
ТУчн-8-23-Б1ООП (4.6здс)
Вакалюк Яна Геннадіївна
(прізвище та ініціали)
Миронюк Одарка Василівна
К.е.н., доц.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

м. Чернівці – 2026 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Наукові засади оцінки фінансового стану підприємства.....	5
1.1.Фінансова звітність як основна складова аналізу фінансового стану підприємства.....	5
1.2.Проблеми аналізу фінансового стану та стійкості підприємства	12
Розділ 2. Оцінка фінансового стану КП «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ»	
2.1.Аналіз основних показників фінансового стану підприємства....	16
2.2.Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	32
Розділ 3. Напрямки удосконалення методів та показників оцінки фінансового стану підприємства в сучасних умовах господарювання.....	40
Висновки та пропозиції.....	48
Список використаних джерел	50
Додатки.....	53

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах переходу економіки України до ринкових відносин відбувається значне розширення прав підприємців у сфері фінансово-господарської діяльності, тому великого значення набуває роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності та стійкості, а також пошуку шляхів підвищення та зміцнення стійкості.

У зв'язку з появою різних форм власності, своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств набуває особливого значення, оскільки жоден власник не повинен ігнорувати потенційні можливості для збільшення прибутку (доходу) підприємства, які можна визначити лише на основі своєчасного та об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Також необхідний систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості, оскільки прибутковість будь-якого підприємства, розмір його прибутку значною мірою залежить від його платоспроможності.

Регулювання динамічних економічних змін, що відбуваються під впливом глобалізації світової економіки, базується на комплексній інформаційно-аналітичній системі, представлений бухгалтерським обліком та його завершальною частиною – фінансовою звітністю. Практика країн з ринковою економікою, практика її впровадження в нашої країні, довела, що демократичні принципи управління трансформаційними процесами входження України у світовий економічний простір вимагають докорінних змін у методології та практиці застосування методів та показників оцінки фінансового стану підприємства.

Теоретичні та методологічні принципи формування інформації для аналізу фінансового стану та стійкості досліджувалися багатьма українськими та зарубіжними вченими, такими як О.А. Агеева, Дж. Блейк, Н.А.

Бреславцева, Ф.Ф. Бутинець, Кіреєцев, Н.М. Малюга, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, С.А. Стуков, Л.К. Сук, В.І. Ткач, Є.С. Хендріксен, М.Г. Чумаченко, В.Г. Швець, В.О. Шевчук та інші.

Мета та завдання дослідження.

Метою є з'ясування теоретичних та практичних питань щодо методів та показників оцінки фінансового стану підприємства та розробка шляхів його покращення на цій основі.

Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- визначити місце та роль звітності в інформаційному забезпеченні аналізу фінансового стану підприємства;
- виявити проблеми аналізу фінансового стану підприємства;
- оцінити економічний стан фірми;
- визначити шляхи вдосконалення аналізу економічного стану та безпеки, використання економіко-математичних методів та сучасних інформаційних технологій.

Об'єктом дослідження є сучасний механізм формування аналітичних показників фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методологічних положень щодо оцінки показників фінансового стану підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методологічне дослідження базувалося на наукових розробках вітчизняних та зарубіжних вчених щодо методології та організації звітності, визначення принципів формування її показників та їх придатності для потреб управління.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансова звітність як основна складова оцінки фінансового стану підприємства

Ринкові відносини вимагають від підприємств ефективного та власного ініціативного ведення господарської діяльності та регулярного застосування досягнень інформаційних технологій, усього нового та прогресивного.

Дані – це не просто якась абстракція, оскільки вони відображають кількісні та якісні характеристики процесів, явищ, систем та елементів у них. У зв'язку з цим можна відзначити швидкий розвиток наук, що займаються теорією інформації, властивостями інформації, проблемами реєстрації, проблемами передачі тощо. Організація ставить інформацію на провідне місце в управлінні, оскільки вона є багаторівневою ієрархічною системою, що саме по собі визначає деякі вимоги та принципи управління.

Система інформаційного забезпечення оцінки фінансового стану підприємств в Україні все ще є досить недосконалою з тієї причини, що бухгалтерська інформація не завжди однорідна; методи формування звітних даних досить часто змінюються; обмежений доступ до вихідної інформації. Крім того, створення інших джерел інформації вимагатиме величезних фінансових витрат та рівносильне втраті часу, необхідного для її розробки.

Уніфікація фінансового обліку на основі національних та міжнародних вимог і перехід на технології реального часу забезпечать можливість своєчасного отримання інформації для якісного фінансового аналізу. Єдина інформаційна база дозволить своєчасно робити висновки про діяльність підприємства та його фінансовий стан. Аналіз внутрішніх даних забезпечує оперативне управління грошовим потоком суб'єкта господарювання за всіх факторів, що впливають на його розвиток. Сьогодні система інформаційного

забезпечення оцінки фінансового стану підприємств в Україні ще дуже недосконала. Це пояснюється тим, що бухгалтерська інформація не завжди однорідна; методики формування звітних даних змінюються дуже часто, а доступ до вихідної інформації обмежений. Створення додаткових джерел інформації вимагає значних фінансових витрат і тягне за собою втрату часу, необхідного для її розробки [1, с. 66].

Важливу роль у збільшенні інформаційної бази для оцінки фінансового стану відіграє інформація, що відображає стан підприємств різних видів економічної діяльності: дані, опубліковані галузевими міністерствами, статистична інформація за видами економічної діяльності та дані спеціалізованих аналітичних агентств. В інформаційній базі слід виділити такі елементи [2, с. 92-93]:

- інформація нормативно-правового характеру, яка є обов'язковою та включає закони, постанови, укази, що визначають правову основу діяльності підприємства (правові норми та інші законодавчі акти);
- інформація нормативно-довідкового характеру, яка включає нормативні документи державних органів та міжнародних організацій;
- дані системи бухгалтерського обліку (облікові реєстри та внутрішня звітність, первинні бухгалтерські документи, фінансова звітність);
- офіційна статистика із загальноекономічною спрямованістю та фінансова статистика, а також статистичні дані про підприємство за ключовими показниками;
- несистемні дані, не суворо уніфіковані за складом, структурою, оновлюваністю, які не є обов'язковими: обмін інформацією між підрозділами організації та вся інша зовнішня інформація (публікації в ЗМІ, неофіційні дані тощо).

Однак, за визначенням, це досить фрагментарна інформація і не може бути застосована для управління організацією як єдиною системою, тобто понад її рівень вона не може задовольнити інформаційні потреби вищого керівництва. Тому особливу цінність має синтетична інформація, яка показує

комплексні зміни, що відбулися в організації. Без таких даних неможливо приймати обґрунтовані рішення щодо напрямків подальшого розвитку не лише організації, а й країни в цілому. Саме тому фінансова звітність підприємства набуває дедалі більшого значення в інформаційній системі управління економічними процесами, оскільки її грамотне застосування дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства та приймати ефективні управлінські рішення. Дані фінансової звітності дають нам можливість вивчати та досить об'єктивно оцінювати фінансовий стан організації, її фінансові результати та ефективність використання коштів.

Фінансова звітність потрібна як зовнішнім, так і внутрішнім користувачам для отримання повної, справедливої та неупередженої інформації про суб'єкт господарювання [3, с. 67].

Правдивість інформації фінансової звітності гарантується відображенням господарських операцій через їхню сутність, а не лише юридичну форму [4, с. 859].

Враховуючи інформаційний зміст даних, що відображаються у звітності, остання займає своє місце в бухгалтерському обліку як складова системи управління підприємством (рис. 1.1). Здатність звітності виконувати функції, передбачені системою управління, забезпечується щонайменше двома важливими ознаками. З одного боку, вона відображає результати діяльності підприємства, а з іншого боку, дає змогу оцінити ефективність рішень, які вже пр У зв'язку з цим Н.Л. Правдюк цілком слушно зазначає, що «...звіти підприємства містять інформацію щодо економічних результатів раніше прийнятих рішень» [7].

Таким чином, схема, наведена на рис. 1.1, показує місце звітності в системі управління підприємством, через яку проходять вхідні дані зовнішнього або внутрішнього характеру, що знаходять своє відображення у внутрішньому інформаційному середовищі суб'єкта. Збір та узагальнення даних, отриманих в результаті господарської діяльності, відбувається у звітності. Це, з одного боку, слугує мірою ефективності управління для будь-

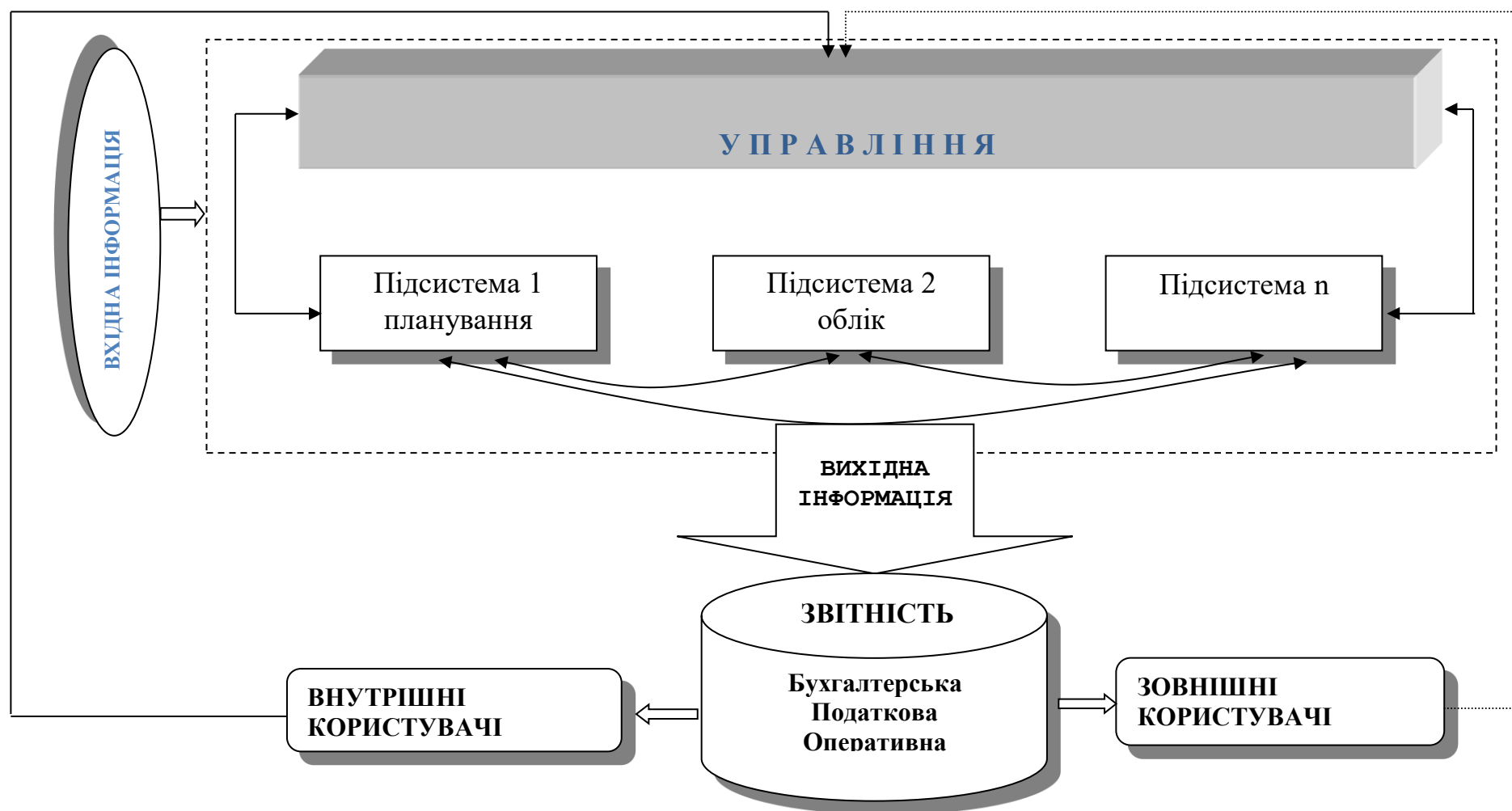

Рис. 1.1. Звітність у системі управління підприємством [7, с. 222]

якого користувача (внутрішнього чи зовнішнього), а з іншого боку, забезпечує основу для прийняття рішень щодо збалансованого функціонування підприємства.

Адекватна інформаційна та методологічна база є необхідними умовами для якісного аналізу фінансового стану, тому дані фінансової звітності повинні бути високої якості, а показники діяльності всіх її підрозділів щонайменше за два роки (звітний та попередній), які мають бути співмірними між собою. [1].

У своєчасній та об'єктивній оцінці фінансового стану підприємств у разі появи різних форм власності, оскільки жоден власник не повинен ігнорувати можливі шанси збільшення прибутку (доходу) підприємства, які можна виявити лише на основі своєчасного та об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств [8].

Також необхідно проводити системний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості, оскільки без платоспроможності немає прибутку. Прибутковість будь-якого підприємства та розмір його прибутку значною мірою залежать від його платоспроможності.

Оцінка фінансового стану підприємства спрямована на модернізацію системи фінансово-економічних відносин, забезпечення можливості ефективно здійснювати господарську діяльність у ринкових умовах, шляхом визначення фінансової спроможності підприємства та розробки й впровадження заходів для швидкого відновлення платоспроможності, відновлення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства, встановлення здатності продовжувати господарську діяльність з потенційним подальшим розвитком, прибутковістю та зростанням виробничих потужностей, а також прийняття відповідних рішень [10, с. 183].

Отже, аналіз фінансової звітності спрямований на вивчення фінансового стану підприємства. Ця економічна категорія достатньо детально досліджена в наукових працях. Так:

– Р. Г. Майстро зазначає, що фінансовий стан підприємства є дуже

важливим критерієм його успіху, оскільки це показує здатність підприємства успішно управляти фінансовими операціями, зокрема своєчасно здійснювати грошові платежі; він характеризується сукупністю показників, що відображають кінцеві результати його діяльності, в яких, у свою чергу, зацікавлені всі люди, пов'язані з діяльністю підприємства [11, с. 165];

– К. Т. Кириченко визначає фінансовий стан як рівень забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами та рівень раціональності їх розподілу для ефективності господарської діяльності та своєчасної оплати грошових зобов'язань [12, с. 19].

Для цього організація повинна мати гнучку структуру капіталу та вміти організувати весь процес руху капіталу та основних засобів таким чином, щоб завжди існувала можливість перевищення доходів над витратами для забезпечення платоспроможності та створення умов для самовідтворення. Перш за все, необхідно розкрити сутність аналізу фінансового стану. Метою аналізу є оцінка фінансового стану та визначення можливості підвищення ефективності за допомогою фінансової політики. Аналіз фінансового стану підприємства дозволяє оцінити стан підприємства на даний момент, визначити джерела коштів, оцінити можливі темпи розвитку підприємства та спрогнозувати його майбутній стан.

Іншими словами, аналіз фінансової стійкості є частиною дослідження фінансового стану та первинних результатів фінансово-господарської діяльності з метою пошуку резервів підвищення ринкової вартості організації та забезпечення її подальшого розвитку.

Фінансова стабільність – це стан, за якого фінансова система підприємства, включаючи ключові фінансові ринки та фінансово-інституційну систему, виявляється стійкою до шок щодо економіки та може безперешкодно адекватно виконувати свої основні функції, а саме посередництво фінансових коштів, управління ризиками та організацію платежів. Поняття «фінансова стабільність підприємства» широко застосовується на практиці, але наразі не має єдиного чіткого тлумачення. Однією з першочергових функцій управління

фінансовою стабільністю підприємства є вивчення показників, що відображають платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість.

Стабільна фінансова система може ефективно розподіляти ресурси, оцінювати та управляти фінансовими ризиками. Вона також підтримуватиме рівень зайнятості на рівні, близькому до природного рівня економіки, та усуватиме відносні коливання цін на реальні чи фінансові активи, які впливатимуть на стабільність грошової маси або рівень зайнятості.

Баланс є найбільш інформативною формою звітності для аналізу та оцінки фінансового стану та стійкості підприємства. Інформація, яка представлена в балансі, буває кількох видів. До них належать вхідна та вихідна статистична фінансова управлінська документальна усна підтверджена непідтверджена достатня неповна тощо. Усі види інформації створюють на підприємстві своєрідну інформаційну систему, яка, у свою чергу, фіксує, реєструє, обробляє та аналізує всі дані, що використовуються у фінансово-господарській діяльності підприємства. Надмірна кількість інформації у звітах також є негативним фактором для користувачів, які її використовують. Тому інформацію необхідно обробляти та аналізувати таким чином, щоб вона не була надмірною, але достатньою для прийняття ефективних рішень щодо покращення звітних показників та фінансово-економічного стану підприємства [24, с. 86].

Таким чином, фінансова звітність підприємства є досить гнучкою та важливою системою даних для всіх рівнів користувачів. Інформація, що відображається в ній, є вичерпною та впливає на показники звітності з різних боків.

Саме у зв'язку з цим нам слід удосконалити інформаційно-методичне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств та застосувати його в практичній діяльності для забезпечення підвищення якісного рівня управління підприємством, що створить необхідні умови для досягнення мети діяльності суб'єкта господарювання.

1.2. Проблеми аналізу фінансового стану та стійкості підприємства

Фінансовий стан підприємства – це здатність та можливість забезпечувати фінансові ресурси, необхідні для його регулярного функціонування, ефективно та оперативно розміщувати їх, що призводить до платоспроможності, високої конкурентоспроможності та позитивного запасу фінансової стійкості організації, а також сприяє її інвестиційній привабливості та економічному зростанню [8].

Одним із критеріїв ефективного функціонування підприємства є аналіз його фінансового стану та розробка комплексу дій, спрямованих на вирішення виявлених проблем.

Головною метою проведення фінансового аналізу на підприємстві є отримання суттєвої достовірної інформації щодо рівнів збалансованості структурних елементів активів і пасивів підприємства, ефективності використання фінансових коштів зацікавленими суб'єктами підприємства, а також подальше виявлення та виправлення несприятливих тенденцій, які ігноруються і можуть призвести до кризової ситуації на підприємстві та в економіці в цілому [3].

Бізнес повинен вміти вчасно виявляти ризикові ситуації та вживати заходів для їх уникнення або мінімізації. Для прийняття правильного рішення керівники всіх рівнів управління повинні працювати з точною інформацією про виробничу та фінансову діяльність підприємства, контролювати технічну та фінансову складову виробництва, вчасно коригувати хід процесів та намагатися досягти найкращого результату в існуючих умовах, з наявними фінансовими та матеріальними ресурсами.

Підприємству слід розробити внутрішній аналіз своєї фінансової діяльності, щоб виявити недоліки та знайти резерви для зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності, а також зовнішній аналіз для оцінки акціонерами, інвесторами, органами контролю тощо.

Сьогодні для проведення аналізу діяльності будь-якого суб'єкта господарювання потрібна достовірна інформаційна база. В умовах кризи та ринкової нестабільності проблема оцінки господарської діяльності підприємств є дуже актуальною.

Проблема вивчення фінансового стану сучасного підприємства є дуже актуальною, оскільки всі процеси, результати структурних реформ економіки, насамперед змінили фінансовий механізм роботи системи для суб'єктів господарювання. Формування нового фінансового механізму передбачає створення відповідних процесів фінансового аналізу, які забезпечать своєчасні та правильні дії управлінського апарату щодо впровадження ефективного фінансового менеджменту на підприємстві.

Станом на сьогоднішній день існує багато наукових праць у цій галузі, а також проводяться науково-практичні конференції з цього питання. Для розвитку практики аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання необхідно розглянути багато проблем досить актуального характеру.

Ключові проблеми аналізу фінансового здоров'я підприємства пов'язані з методологією аналізу та виникають під час аналізу фінансової звітності. Вони детально пояснюються нижче:

1. Проблема термінології. Через іноземне походження значної частини показників виникли термінологічні проблеми, коли по суті одні й ті ж показники називаються різними назвами. Цю проблему можна вирішити, звівши їх до єдиної форми або системи економічної термінології.

Проблема ідентифікації та класифікації активів і пасивів у балансі та статей інших видів фінансової звітності для цілей їх аналізу. Ця проблема пов'язана зі специфічною формою офіційної фінансової звітності, яку аналітики використовують як джерело інформації для аналізу. Проблема полягає в тому, що розрахунки потрібно постійно коригувати відповідно до змінених форм, особливо за наявності комп'ютерних програм, підтримку яких необхідно модернізувати. В результаті аналітикам доводиться використовувати набір різних програм або вручну коригувати баланс. Групування даних публічної

звітності не завжди зручне та придатне для аналізу. Існує проблема з групуванням активів і пасивів та ступенем їх ліквідності та терміновості відповідно. Фактично, це має бути наближення реальної участі фінансових ресурсів в обороті. Ця проблема впливає на методологію визначення фінансових коефіцієнтів — які відображають, по суті, співвідношення окремих частин балансу [11].

Питання інформативності, яке пов'язане зі змінами у фінансовій звітності, що призвели до зменшення розшифровок та пропуску кількох пунктів.

Слабкий розвиток деяких аспектів фінансового аналізу. Аналіз окремих показників проводиться за звітними формами, які створюються раз на рік. Такий аналіз майже не дає корисної інформації, окрім порівняння отриманих даних зі звітними. Первинна фінансова інформація залишається недоступною для аналітика. Дані публічної звітності дозволяють розраховувати більшість коефіцієнтів раз на рік, що мінімізує корисність такої інформації. Було б правильніше розраховувати динаміку показників за коротші періоди, що дасть реальну картину фінансового стану підприємства.

Відсутність агрегованої, єдиної оцінки діяльності підприємства. Часто керівнику потрібна інформація про те, як змінився фінансовий стан підприємства, як змінилося його становище порівняно з попередніми періодами, або яке становище воно зараз займає порівняно з іншими суб'єктами ринку. Водночас жоден частковий показник (виручка, рентабельність) не дасть відповіді на це питання. Західні інтегральні показники не відповідають вітчизняній практиці. Все вищезазначене свідчить про наявність проблеми створення агрегованої, єдиної оцінки, яку неможливо виміряти безпосередньо, але можна використовувати в процесі аналізу, оцінки чи прогнозування [13, с.70].

Проблема неузгодженості нормативно-правового середовища грубо недооцінює ефективність управління. Якість нормативно-правового середовища визначає здатність підприємств успішно реалізовувати свої стратегічні плани. Надійної фінансової стабільності може досягти лише

підприємство, яке працює в рамках надійної та стабільно керованої системи, що гарантує стабільну послідовність у прийнятті управлінських рішень.

Проблеми коефіцієнтного аналізу. Фінансовий стан підприємства слід аналізувати не лише з позиції співвідношення статей балансу, а й проводити коефіцієнтний аналіз, в результаті якого виникає значна кількість неточностей в оцінці фінансового стану та підлягають обґрунтованій критиці з боку фахівців.

Вищезазначені проблеми є актуальними та суттєвими. Методологія аналізу фінансового стану та стійкості постійно розвивається, вдосконалюється в цьому напрямку, що породжує низку завдань та проблем у сфері нормативно-правового регулювання, бухгалтерського обліку та фінансового обліку, управління тощо.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ КП «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ»

2.2. Аналіз основних показників фінансового стану підприємства

У сучасних економічних умовах діяльність кожного економічного суб'єкта цікавить багатьох учасників ринкових відносин. Вони використовують доступну їм звітну та бухгалтерську інформацію для оцінки фінансового стану підприємства. У цьому випадку основним інструментом є фінансовий аналіз, головною метою якого є аналіз фінансового стану підприємства як складного поняття, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин на мікроекономічному рівні, визначається сукупністю виробничо-економічних факторів та характеризується системою показників, що відображають наявність, розподіл та використання фінансових ресурсів [11].

Методичні прийоми аналізу інформації, яка міститься у фінансовій звітності, наведені в таблиці 2.1

Методологія аналізу бухгалтерської фінансової звітності дозволяє встановити багато напрямків у вивченні.

Економічні процеси. Дуже часто вітчизняні фахівці з фінансового аналізу застосовують методи з російської практики, і роботи не завжди містять рекомендації щодо адаптації цих методів до реальних умов господарювання та існуючого інформаційного забезпечення.

Таблиця 2.1

Основні методичні прийоми аналізу фінансової звітності

Назва	Зміст	Значення
1	2	3
Аналіз абсолютних показників	Оцінка найважливіших результативних статей звітності (доходів, чистого прибутку, суми активів, величини власного капіталу, зобов'язань тощо)	Дозволяє оцінити статті звітності в статичній та динамічній, визначити питому вагу статей балансу

Горизонтальний аналіз	Порівняння кожного значення звітності з попереднім роком, розрахунок темпів їх зростання (індексний аналіз)	Надає можливість виявити тенденції зміни окремих статей (груп статей) звітності в динаміці
Вертикальний аналіз	Розрахунок структури узагальнюючих підсумкових статей звітності та складання динамічних рядів (відсотковий аналіз)	Дозволяє визначати та прогнозувати структурні зрушення у складі майна та капіталу і напрямках його використання. Перевагою цього виду аналізу є можливість зіставлення вираженої у відсотках структури показників одного звітного періоду з іншими незалежно від зміни їх розмірів. Структурні зрушення дають змогу вивчити внутрішні негативні та позитивні зміни, які відбуваються на підприємстві з його активами та зобов'язаннями. Порівнюючи структуру змін в активах та зобов'язаннях, можливо зробити висновок про те, через які джерела поповнювалося майно і в які активи це майно було вкладене
Аналіз коефіцієнтів (відносних показників)	Розрахунок співвідношень між окремими статтями звітності підприємства, визначення взаємозв'язку між показниками	Надає можливість провести порівняння з: - аналогічними даними за попередні періоди для вивчення тенденцій зміни фінансового стану підприємства - аналогічними даними інших підприємств для виявлення можливостей підприємства і негативних моментів діяльності - теоретично обґрунтованими або одержаними в результаті експертного опитування величинами, які характеризують оптимальні або критичні значення відносних показників.
Факторний аналіз	Розрахунок впливу факторів на зміну грошового потоку	Надає можливість виявити причини змін абсолютних і відносних показників, а також для розрахунку впливу причин (факторів) на зміну показників, що його Аналізують

*систематизовано автором на підставі джерела [17]

Аналіз визначає перелік фінансових коефіцієнтів. Він включає певну послідовність вибору фінансових показників, зокрема: визначення окремих груп показників, що характеризують той чи інший напрямок аналізу; визначення в загальних групах тих показників, які дублюють один одного та несуть однакове змістовне навантаження; розрахунок інтегрального показника; порівняння з показниками попередніх звітних періодів та з підприємствами тієї ж галузі.

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості є необхідним також тому, що прибутковість будь-якого підприємства, розмір його прибутку значною мірою залежить від його платоспроможності. Фінансовий стан підприємства та банків враховується з урахуванням його режиму кредитування та диференціації процентних ставок [18]

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності — тому насправді загальний стан визначається сукупністю всіх цих факторів. Але найважливіше те, що, перш за все, на фінансовий стан підприємства позитивно впливає безперебійне виробництво та продаж високоякісної продукції.

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, а також на досягнення раціонального співвідношення власних та позикових коштів. Стабільність фінансування підприємства повинна забезпечувати його оптимальне функціонування [19, с.256].

Саме це визначає необхідність та практичну значущість системи оцінки фінансового стану бізнесу, яка також допомагає забезпечити його стабільний фінансовий стан.

Отже, фінансовий стан є однією з найважливіших характеристик діяльності будь-якого підприємства.

Оцінити фінансовий стан підприємства для виявлення резервів підвищення рентабельності виробництва та зміцнення комерційних розрахунків як основи стабільної роботи та виконання зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Фінансовий стан бізнесу слід оцінювати систематично та комплексно за допомогою різних методів, методик та технік аналізу. Шість основних методик аналізу: 1. Горизонтальний (часовий) аналіз — порівняння кожної звітної позиції з попереднім періодом;

2. Вертикальний (структурний) аналіз – побудова конструкції фінансових показників та оцінка впливу різних факторів на кінцеві результати;

3. Аналіз трендів – порівнюють кожну звітну позицію з низкою попередніх періодів та визначають тренд, тобто основну тенденцію динаміки показників, очищену від впливу окремих особливостей окремих періодів (за допомогою тренду найважливіші фінансові показники екстраполуються на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану).

4. Аналіз взаємозв'язку показників (коефіцієнтів) – розрахунок взаємозв'язків між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників [29].

Першочерговими завданнями аналізу фінансового стану є:

- прибутковість та фінансова стійкість підприємства;
- ефективність використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами;
- провести об'єктивну оцінку динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінити становище суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісно виміряти його конкурентоспроможність;
- визначити ефективність використання фінансових ресурсів. Аналіз фінансового стану підприємства є обов'язковим етапом розробки плану та прогнозу щодо фінансового оздоровлення підприємств.

Отже, аналіз фінансового стану підприємства за звітний період слід починати з ознайомлення з балансом. Отже, для аналізу фінансового стану підприємства необхідно знати, як читати баланс. Читання балансу визначається як попереднє ознайомлення з результатами діяльності підприємства та його фінансовим становищем.

Для загальної оцінки фінансового стану доцільно використовувати показники горизонтального (динамічного), вертикального (структурного) і трендового аналізу (табл.2.2; 2.3; 2.4; 2.5)

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз активів КП «Чернівціводоканал» за 2023-2025рр.
(тис. грн.)

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
				2024 до 2023	2025 до 2024	2024 до 2023	2025 до 2024
Нематеріальні активи	24	19	14	-5	-5	-20.83	-26.32
Незавершені капітальні інвестиції	12569	653	2334	-11916	1681	-94.8	257.43
Основні засоби:	33570	70008	73804	36438	3796	108.54	5.42
первісна вартість	60274	99244	106393	38970	7149	64.65	7.2
знос	26704	29236	32589	2532	3353	9.48	11.47
I Необоротні активи	46163	70680	76152	24517	5472	53.11	7.74
Запаси	1696	5431	10743	3735	5312	220.8	97.81
Виробничі запаси	288	799	1035	511	236	177.43	29.54
Готова продукція	1408	4632	9708	3224	5076	228.98	109.59
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2510	698	1895	-1812	1197	-72.19	171.49
Інша поточна дебіторська заборгованість	1400	1666	2360	266	694	19	41.66
Грошові кошти та їх еквіваленти:	8942	412	3534	-8530	3122	-95.39	757.77
Інші оборотні активи	108	88	1	-20	-87	-18.52	-98.86
II Оборотні активи	6776	9067	19490	2291	10423	33.81	114.96
Баланс	61991	79747	95642	17756	15895	28.64	19.93

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Дані таблиці 2.2 свідчать, що:

- на початку 2023 року загальна вартість необоротних активів становила 46 163 тис. грн; у 2024 році вона становила 70 008 тис. грн — тобто збільшення склало 53,11%, і ця тенденція продовжується, оскільки у 2025 році збільшення становить 7,74%. Цей факт свідчить про покращення майнового стану підприємства, яке відбулося завдяки:

Вартість незавершених капітальних інвестицій у 2025 році становила 2 334 тис. грн., що на 1 681 тис. грн більше, ніж у 2024 році, тобто на 257,43%.

- станом на 2023 рік початкова вартість основних засобів становила 60 274 тис. грн. Спочатку зростання показника становило 64,65%. Наступного року початкова вартість основних засобів продовжує зростати на 7,2%

порівняно з попереднім роком. На кінець 2025 року сума початкової вартості основних засобів становила 106 393 тис. грн.

- сукупна залишкова вартість основних засобів за 2023 рік становила 33 570 тис. грн. за перше півріччя аналізованого періоду приріст основних засобів склав 108,54%; у 2025 році тенденція зростання збереглася, і приріст склав 5,42%.

Що стосується оборотних активів, то їх загальна вартість на початок 2023 року становила 15828 тис. гривень, зі зростанням на 403,83% у 2024 році; ця ситуація продовжилася і у 2025 році зі зростанням на 19,93%, що включає збільшення обсягу запасів у 2025 році на 5312 тис. гривень. Зростання склало 97,81%, тоді як у 2024 році це значення становило 220,8%.

Збільшення обсягу запасів у 2025 році відбулося за рахунок збільшення обсягів готової продукції на 5076 тис. грн відповідно, що склало 109,59%. Загалом, збільшення обсягу цього елемента активу передбачає безперервність процесу виробництва та реалізації, але проблемою може бути їх надмірне накопичення, що призводить до залучення додаткових позикових коштів.

На початку розглянутого періоду, у 2023 році, сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги становила 2510 тис. грн. Значення показника демонструє зменшення на -72,19%. З одного боку, це стримує реалізацію продукції та послуг, але з іншого боку, позитивно впливає на фінансові витрати, оскільки немає необхідності залучати додаткові кошти для фінансування цієї статті активу. Далі відбувається зміна тенденції зі збільшенням суми дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 171,49%. На кінець 2025 року сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги становила 1895 тис. грн.

Сума грошей у гривнях постійно коливається на поточному рахунку та в касі, що характерно для будь-якого підприємства.

Загальна вартість активів за перший рік аналізованого періоду становила 61991 тис. грн. Спочатку спостерігається зростання активів на 28,64%. Цей факт свідчить про те, що потенціал підприємства генерувати прибуток для

власників зростає, оскільки зростає обсяг активів, що беруть участь у виробничому, інвестиційному та фінансовому процесах. Тенденція залишалася незмінною протягом всього періоду і приріст склав 19,93 % на останній рік порівняно з попереднім.

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз пасивів КП «Чернівціводоканал» за 2023-2025рр.

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
				2024 до 2023	2025 до 2024	2024 до 2023	2025 до 2024
Зареєстрований капітал	3110	3110	3110	0	0	0	0
Резервний капітал	777	777	777	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	48288	64674	80941	16386	16267	33.93	25.15
I. Власний капітал	52175	68561	84828	16386	16267	31.41	23.73
Довгострокові забезпечення	1972	2171	2769	199	598	10.09	27.54
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1972	2171	2769	199	598	10.09	27.54
Короткострокові кредити банків	0	2261	0	2261	-2261	0	-100
за товари, роботи, послуги	87	477	233	390	-244	448.28	-51.15
розрахунки з бюджетом	4650	791	2053	-3859	1262	-82.99	159.54
розрахунки зі страхування	539	848	892	309	44	57.33	5.19
розрахунки з оплати праці	2103	2942	3242	839	300	39.9	10.2
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	0	1218	1562	1218	344	0	28.24
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	426	424	0	-2	-424	-0.47	-100
Інші поточні зобов'язання	39	54	63	15	9	38.46	16.67
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	7844	9015	8045	1171	-970	14.93	-10.76
Баланс	61991	79747	95642	17756	15895	28.64	19.93

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Розмір статутного капіталу на 2024 рік становить 3110 тис. гривень. Розмір статутного капіталу на 2025 рік не змінився. Значення пасивної складової на кінець 2025 року становить 3110 тис. гривень.

У 2024 році нерозподілений прибуток становив 48288 тис. гривень. Це на 33,93% більше у 2025 році порівняно з показниками попереднього року. Позитивне значення показника завжди є позитивним явищем. Воно свідчить про те, що зростання власного капіталу суб'єкта господарювання відбувається завдяки ефективному управлінню. Тенденція була в тому ж напрямку, що й попереднього року. Отже, можна сказати, що керівництво здатне виконати поставлені перед ним завдання. Мета підвищення добробуту інвесторів також може бути досягнута. Нерозподілений прибуток на кінець 2025 року становив 80941 тис. гривень, що означає збільшення на 25,15%.

На кінець 2024 року кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги становила 87 тис. гривень. Ця сума зросла на 448,28% і досягла рівня на кінець наступного року. Темпи зростання знизилися; на кінець 2025 року кредиторська заборгованість, включаючи товарні кредити від інших підприємств, становила 233 тис. гривень.

Дані таблиці 2.3 також показують збільшення поточної кредиторської заборгованості за виплату заробітної плати та страхових виплат, що відображає тенденцію зростання у 2025 році на 10,2% та 5,19% відповідно.

У перший рік загальна вартість зобов'язань становила 61 991 тис. грн., що на 28,64% більше цього показника. Цей факт свідчить про зростання загальної суми фінансових ресурсів підприємства, які були залучені для здійснення його діяльності. Динаміка була стабільною протягом усього періоду, а приріст за останній рік порівняно з попереднім склав 19,93%.

В 2024 році активи підприємства склалися на 74,47 % із необоротних активів і на 25,53 % з оборотних активів.

Найважливішими елементами оборотних активів були грошові кошти та їх еквіваленти (14,42% від загальної суми активів), дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (4,05% від загальної суми активів). Основними

необоротними активами протягом року були основні засоби (54,15% від загальної суми активів) та незавершені капітальні інвестиції (20,28% від загальної суми активів).

Таблиця 2.4

Вертикальний аналіз активів КП «Чернівціводоканал» за 2023-2025рр.

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-	
				2025 до 2023	2025 до 2024
Нематеріальні активи	0.04	0.02	0.01	-0.01	-0.01
Незавершені капітальні інвестиції	20.28	0.82	2.44	-19.46	1.62
Основні засоби:	54.15	87.79	77.17	33.63	-10.62
I Необоротні активи	74.47	88.63	79.62	14.16	-9.01
Виробничі запаси	0.46	1	1.08	0.54	0.08
Готова продукція	2.27	5.81	10.15	3.54	4.34
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	4.05	0.88	1.98	-3.17	1.11
з бюджетом	1.89	0.97	1	-0.92	0.03
Інша поточна дебіторська заборгованість	2.26	2.09	2.47	-0.17	0.38
Грошові кошти та їх еквіваленти:	14.42	0.52	3.7	-13.91	3.18
Інші оборотні активи	0.17	0.11	0	-0.06	-0.11
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0
II Оборотні активи	25.53	11,37	20,38	-14,16	9,01
Баланс	100	100	100	0	0

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

До 2025 року необоротні активи компанії становили 79,62% від її загальних активів. Інші 20,38% – це оборотні активи. Найзначнішими складовими оборотних активів були запаси готової продукції (10,15% від загальних активів), дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (1,98% від загальних активів). Основними необоротними активами протягом року були основні засоби (77,17% від загальних активів).

У таблиці 2.5 показано, що за досліджуваний період 2024 року зобов'язання становили 84,17% власного капіталу, 3,18% резервів на майбутні платежі та виплати, а 12,65% поточних зобов'язань та резервів.

Частка власного капіталу була високою за рахунок нерозподіленого прибутку (77,9 % від загальної суми пасивів).

Таблиця 2.5

Вертикальний аналіз пасивів КП «Чернівціводоканал»

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-	
				2025 до 2023	2025 до 2024
Зареєстрований капітал	5.02	3.9	3.25	-1.12	-0.65
Резервний капітал	1.25	0.97	0.81	-0.28	-0.16
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	77.9	81.1	84.63	3.2	3.53
I. Власний капітал	84.17	85.97	88.69	1.81	2.72
Довгострокові забезпечення	3,18	2,72	2,9	-0,46	0,17
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3.18	2.72	2.9	-0.46	0.17
Короткострокові кредити банків	0	2.84	0	2.84	-2.84
за товари, роботи, послуги	0.14	0.6	0.24	0.46	-0.35
розрахунки з бюджетом	7.5	0.99	2.15	-6.51	1.15
розрахунки зі страхування	0.87	1.06	0.93	0.19	-0.13
розрахунки з оплати праці	3.39	3.69	3.39	0.3	-0.3
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	0	1,53	1,63	1,53	0,11
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0.69	0.53	0	-0.16	-0.53
Інші поточні зобов'язання	0.06	0.07	0.07	0	-0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	12.65	11.3	8.41	-1.35	-2.89
Баланс	100	100	100	0	0

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Структура майбутніх платежів та платежів компанії базувалася на довгострокових резервах (3,18% від загальної суми зобов'язань).

Основну частку поточних зобов'язань становили розрахунки з бюджетом (7,5% від загальної суми зобов'язань) та нарахування заробітної плати (3,39% від загальної суми зобов'язань).

Зобов'язання у 2025 році становили 88,69% власного капіталу, 2,9% резервів на майбутні платежі та виплати, а також 8,41% поточних зобов'язань та резервів. Власний капітал складався зі зареєстрованого капіталу (3,25% від загальної суми зобов'язань), резервного капіталу (0,81% від загальної суми зобов'язань) та нерозподіленого прибутку (84,63% від загальної суми зобов'язань).

Основні зобов'язання включали поточні зобов'язання та забезпечення (8,41% від загальної суми зобов'язань), кредиторську заборгованість за товари, роботи та послуги (0,24% від загальної суми зобов'язань), розрахунки з бюджетом (2,15% від загальної суми зобов'язань) та розрахунки із заробітної плати (3,39% від загальної суми зобов'язань).

Аналізуючи структуру та динаміку власності, необхідно проаналізувати показники стану власності. Зокрема, за участю в операційному процесі розрізняють товарну власність, розрахунково-грошову власність, виробничу власність тощо.

Структура майна КП «Чернівціводоканал» представлена в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Структура майна КП «Чернівціводоканал» за 2023-2025рр.*

Показники	2023		2024		2025		Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	2025 до 2023	2025 до 2024	2025 до 2023	2025 до 2024
Товарна	1408	2.27	4632	5.81	9708	10.15	3224	5076	228.98	109.59
Розрахунково-грошова	14132	22.8	3636	4.56	8747	9.15	-10496	5111	-74.27	140.57
Виробнича	46451	74.93	71479	89.63	77187	80.7	25028	5708	53.88	7.99
Разом	61991	100	79747	100	95642	100	17756	15895	28.64	19.93

*Розраховано за даними фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Значення показника та грошових коштів у майні на кінець 2025 року становить 3636 тис. грн, що на -10496 тис. грн відрізняється від показника попереднього року (темп зростання за минулий рік -74,27%). У 2025 році значення показника становило 8747 тис. грн (темп зростання 140,57%). Частка розрахунково-грошового майна на кінець 2025 року становить 9,15%.

Виробнича частина активів на кінець 2025 року становить 71479 тис. грн, що на 25028 тис. грн відрізняється від показника попереднього року (темп зростання за минулий рік – 53,88%). У 2025 році значення показника становило

77187 тис. грн (темп зростання – 7,99%). На кінець 2025 року частка виробничих активів становить 80,7%.

Товарна частина майна на кінець 2025 року становить 4632 тис. грн, що на 3224 тис. грн відрізняється від показника попереднього року — темп зростання за цей рік становить 228,98%. У 2025 році значення показника становило 9708 тис. грн — темп зростання становить 109,59%. На кінець 2025 року частка товарних активів становить 10,15%.

Далі необхідно проаналізувати відносні показники стану майна. Ця група показників показує стан та ефективність формування майна підприємства, переважно виробничих фондів. Дозволяє оцінити передбачуваність та послідовність політики управління основними засобами та іншими активами підприємства.

Таблиця 2.7

Динаміка показників майнового стану КП «Чернівціводоканал»

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
				2025 до 2023	2025 до 2024	2025 до 2023	2025 до 2024
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0.02	0.01	0.01	-0.01	0	-44.94	8.01
Частка основних засобів в активах	0.54	0.88	0.77	0.34	-0.11	62.11	-12.1
Коефіцієнт зносу основних засобів	0.44	0.29	0.31	-0.15	0.01	-33.51	3.98
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0.26	0.39	0.07	0.14	-0.33	53.84	-82.89
Частка довгострокових фінансових інвестицій в активах	0	0	0	0	0	0	0
Коефіцієнт мобільності активів	0.34	1.13	1.26	0.79	0.13	229.07	11.31

*розраховано автором на підставі даних фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

У 2024 році 54% зобов'язань було інвестовано в основні засоби підприємства. Значення показника збільшилося на -34,0% порівняно з попереднім роком. Тенденція змінюється і частка основних засобів

зменшується на 11,0%. В умовах зростання доходів частка основних засобів зменшується. Це свідчить про оптимізацію структури основних засобів.

До 2024 року цей коефіцієнт становитиме 0,34 гривні оборотних активів на кожну гривню необоротних активів. До 2025 року значення показника мобільності активів становило 1,13 гривні; у 2025 році воно становило 1,26 — що свідчить про високу мобільність активів підприємства.

У майновому стані КП "Чернівціводоканал" необхідно провести аналіз джерел формування майна, до яких належать:

- грошові та матеріальні внески засновників;
- доходи від реалізації продукції та інших видів основної діяльності;
- доходи від цінних паперів;
- кредити, отримані від банків та інших кредиторів;
- капітальні інвестиції та субсидії з бюджетів;
- Результати роздержавлення та приватизації майна;
- Придбання майна іншого підприємства, організації;
- Безоплатні або благодійні внески, пожертви організацій, підприємств та громадян;
- Інші джерела, не заборонені законодавчими актами України [18].

Основною метою аналізу джерел формування майна є встановлення та оцінка структури та динаміки джерел коштів та напрямків їх розподілу. Також оцінюється ступінь впливу на фінансовий стан підприємства додатково залученого капіталу.

На завершення аналізу динаміки структури та динаміки майна і джерел його формування доцільно проаналізувати показники ділової активності КП «Чернівціводоканал» до яких відносять: оборотність активів; коефіцієнт оборотності поточних активів; період оборотності поточних активів; Коефіцієнт оборотності запасів ; оборотність дебіторської заборгованості; термін погашення дебіторської заборгованості; оборотність готової продукції; період оплати кредиторської заборгованості.

Розрахунок перелічених вище показників представлено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка показників ділової активності КП «Чернівціводоканал» за 2023-2025pp.

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
				2025 до 2023	2025 до 2024	2025 до 2023	2025 до 2024
Оборотність активів, ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації, (обороті)	3.03	1.37	1.28	-1.65	-0.09	-54.64	-6.51
Фондовіддача	3.49	1.88	1.57	-1.61	-0.31	-46.08	-16.68
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	11.86	2.04	1.28	-9.82	-0.75	-82.82	-36.96
Період одного обороту обігових коштів (днів)	30.36	176.72	280.32	146.37	103.59	482.16	58.62
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	65.44	17.49	9.57	-47.95	-7.93	-73.27	-45.31
Період одного обороту запасів (днів)	5.5	20.58	37.64	15.08	17.05	274.12	82.86
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	36.94	23.69	26.98	-13.24	3.29	-35.86	13.89
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	9.75	15.2	13.34	5.45	-1.85	55.9	-12.2
Коефіцієнт оборотності готової продукції (оборотів)	133.31	32.23	15.71	-101.08	-16.53	-75.82	-51.27
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	0.28	1.63	1.65	1.35	0.02	0	1.43
Період виробничого циклу (днів)	5.5	20.58	37.64	15.08	17.05	274.12	82.86
Період операційного циклу (днів)	15.25	35.78	50.98	20.53	15.2	134.63	42.49
Період фінансового циклу (днів)	14.97	34.15	49.33	19.18	15.18	128.18	44.44
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (обороті)	3.47	1.56	1.42	-1.91	-0.14	-55.03	-8.75

*розраховано автором за даними фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

На початок 2024 року коефіцієнт оборотності активів становив 3,3. Це означає, що з використанням кожної гривні активів було вироблено продукції та надано послуг на суму 3,3 гривні. У 2025 році значення показника зменшується і кожна гривня, вкладена в активи, дозволила отримати 1,37 гривні доходу. Тобто ефективність використання активів загалом знижується. Показник продовжує знижуватися і у 2025 році, і на кожную гривню, вкладену в

активи, підприємство отримало 1,28 гривні чистого прибутку. Це свідчить про постійне зниження ефективності використання активів протягом усього періоду.

Показник рентабельності активів показує, що у 2024 році одна гривня, інвестована в основні засоби, принесла підприємству 3,49 гривні доходу. У 2025 році ефективність використання виробничо-збутових основних засобів зменшується на 1,61. Спостерігається зниження ефективності використання основних засобів у 2025 році і на кожну гривню основних засобів, задіяних в операційному процесі підприємства, було виготовлено продукції та надано послуг на суму 1,57 гривні.

У 2024 році оборотні активи здійснили 11,86 оборотів. У 2025 році спостерігається зниження показника на -9,82, тобто наявні оборотні активи використовуються менш ефективно. Спостерігається зниження інтенсивності використання оборотних активів за весь період. У 2025 році вони здійснили 1,28 оборотів, тобто на -0,75 менше, ніж роком раніше.

Отже, зі зниженням оборотності середній період оборотності збільшується. Якщо на початку 2024 року значення одного показника оборотності оборотних активів становило 30,36 дня, то у 2025 році воно становить 280,32 дня.

У 2024 році обсяг товарно-матеріальних запасів склав 65,44 одиниці обороту. Якщо коефіцієнт значно перевищує середній показник по галузі, це ризикує недостатнім розміром запасів, що призводить до зниження виручки від реалізації. Занадто високий коефіцієнт може свідчити про брак вільних коштів та сигналізувати про можливу неплатоспроможність підприємства. Нормальне значення коефіцієнта може коливатися для різних бізнес-напрямків від 4 до 8. У 2025 році значення показника на 47,95 менше, ніж у попередньому році. Це ознака зниження ефективності управління запасами та може бути показником падіння активності продажів. Тенденція залишається незмінною у 2025 році та спостерігається зниження ефективності використання запасів. У 2025 році вони склав 9,57 одиниці обороту.

Отже, зі зниженням оборотності запасів середній період оборотності збільшується. Якщо на початку 2024 року значення одного з показників оборотності запасів становить 7,47 дня, то у 2025 році – 51,59 дня.

Оборотність дебіторської заборгованості у 2024 році становила 36,94; тобто протягом 2024 року дебіторська заборгованість здійснила 36,94 обороту. У 2025 році значення показника зменшилося на 13,24, що свідчить про зниження ефективності управління дебіторською заборгованістю. У 2025 році тенденція змінюється; на кінець досліджуваного періоду дебіторська заборгованість здійснила 26,98 обороту, збільшившись на 3,29.

Отже, у 2025 році середній термін оборотності дебіторської заборгованості збільшиться на 5,45 дня, а у 2025 році зменшиться на -1,85 дня. На кінець досліджуваного періоду значення показника становило 13,34 дня.

Термін оборотності кредиторської заборгованості у 2024 році становив 0,28; тобто в середньому протягом 2024 року кредиторська заборгованість обернулася за 0,28 дня. У 2025 році значення показника збільшилося на 1,35. Це свідчить про підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю — підприємство тепер використовує кожну гривню цих коштів протягом тривалішого періоду часу. У 2025 році тенденція залишається незмінною — на кінець досліджуваного періоду кредиторська заборгованість обернулася за 1,65 дня.

Отже, в поточних умовах господарювання підприємство Чернівецький водоканал працює добре, збільшуючи виробництво та покращуючи результати діяльності, але є й слабкі сторони, що, у свою чергу, вимагає аналізу платоспроможності та ліквідності, про що буде розказано в наступному питанні.

2.2.Аналіз фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість – це стан майна підприємства таким чином, що гарантується його платоспроможність. Ресурси, що фінансуються

підприємницькою діяльністю, повинні повертатися за рахунок надходжень грошових коштів від управління, а отриманий прибуток має покривати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування активів.

Ліквідність (платоспроможність) – це показник фінансового стану, який демонструє здатність підприємства швидко продавати свої активи, отримувати гроші та погашати борги у строки їх погашення. Вона визначається як здатність підприємства швидко розраховуватися за своїми зобов'язаннями за рахунок наявного залишку активів.

Розуміння здатності бізнесу виконувати поточні зобов'язання є важливим для всіх користувачів фінансової звітності. Якщо бізнес не може підтримувати короткострокову платоспроможність, він не зможе підтримувати довгострокову платоспроможність за боргами, а також не зможе задовольнити вимоги своїх акціонерів. Навіть якщо прибутковість висока, компанія може збанкрутувати, якщо короткострокові зобов'язання перед кредиторами не будуть погашені.

Коефіцієнти відносної ліквідності відображають збалансованість поточних зобов'язань та оборотних активів підприємства, а також рівень ризику щодо розривів у платіжному календарі. Значення цих коефіцієнтів у межах нормативних значень відображають збалансованість структури капіталу та здатність суб'єкта господарювання виконувати свої короткострокові зобов'язання, тобто своєчасно погашати існуючу заборгованість та належним чином організовувати грошові та безготівкові розрахунки підприємства. Цей процес базується на перетворенні оборотних активів на готівку для подальшого розподілу на розрахункові рахунки постачальників, рахунки заробітної плати персоналу, бюджетні кошти тощо.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – це відношення суми поточних активів без урахування запасів до поточних зобов'язань.

Його можна розрахувати так:

Він визначається як співвідношення грошових коштів та короткострокових фінансових інвестицій до короткострокових зобов'язань.

Це коефіцієнт поточної дебіторської до кредиторської заборгованості — сума всієї дебіторської заборгованості над сумою всієї кредиторської заборгованості.

Розрахунок відносних показників ліквідності представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників ліквідності на КП «Чернівціводоканал»

Показники	Нормативне значення	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
					2025 до 2023	2025 до 2024	2025 до 2023	2025 до 2024
Коефіцієнт ліквідності поточної	> 1	2.02	8.85	11.89	6.83	3.04	338.39	34.39
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,6-0,8	1.8	8.24	10.55	6.44	2.31	357.56	28.01
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,1	1.14	0.05	0.44	-1.09	0.39	-95.99	861.19
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	1	0.65	0.47	0.65	-0.18	0.18	-28.11	39.51

*розраховано автором за даними фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Значення показника ліквідності на початок досліджуваного періоду вище нормативного, тобто підприємство здатне погасити всі свої зобов'язання протягом року. У 2025 році на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 8,85 гривні оборотних активів — тенденція зростання показника спостерігається у 2025 році і на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 11,89 гривні оборотних активів.

Що стосується показника швидкої ліквідності, то у 2024 році компанія змогла швидко сплатити 1,8% поточних зобов'язань. Тобто значення показника перевищує нормативне. У 2025 році значення становило 8,24. На кінець досліджуваного періоду воно становило 10,55 — свідчить про те, що компанія може погасити свої поточні зобов'язання.

Щодо показника абсолютної ліквідності, то у 2024 році підприємство змогло негайно погасити 1,14 грн. своїх поточних зобов'язань. У 2025 році цей показник становив 0,05, а на кінець досліджуваного періоду — 0,44.

Оскільки значення коефіцієнта співвідношення дебіторської та

кредиторської заборгованості у 2024 році менше одиниці, це означає, що підприємство отримує більше фінансових ресурсів у вигляді кредиторської заборгованості (включаючи торгові кредити), ніж спрямовує на формування дебіторської заборгованості (включаючи торгові кредити). Значення показника у 2025 році становило 0,47. У 2025 році політика управління кредиторською та дебіторською заборгованістю була ефективною, оскільки на кожну гривню кредиторської заборгованості припадає 0,65 гривні дебіторської заборгованості.

Таким чином, різні коефіцієнти інформують про фінансову стійкість підприємства для різних категорій користувачів. Коефіцієнт проміжної ліквідності становить значний інтерес для банків та інших кредитних установ, тоді як коефіцієнт абсолютної ліквідності представляє значний інтерес для постачальників товарів (робіт, послуг) та фінансових аналітиків підприємства.

А з цього випливає, що для доповнення показників ліквідності слід розраховувати інші додаткові показники; такі показники є показниками фінансової стійкості.

Два основні підходи до визначення фінансової стійкості. Перший підхід стверджує, що фінансову стійкість підприємства можна зрозуміти, визначивши співвідношення між позиковим та власним капіталом. Другий підхід стверджує, що підприємство є фінансово стійким, якщо воно має достатньо власних оборотних активів.

Розмір позикового капіталу відносно власного капіталу або загальної суми фінансових ресурсів також має значний вплив на фінансову стабільність. Підприємство може стабільно працювати навіть в умовах дуже високої фінансової залежності від коштів кредиторів. Тому висока частка зобов'язань створюватиме загрози фінансовій стабільності підприємства у середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Сутність показників відносної фінансової стабільності, які відображають ступінь фінансових ризиків для фірм та їхню залежність від позикового капіталу. Високий рівень фінансової стабільності означає, що фірма може оперативно реагувати на зовнішні чи внутрішні стреси, не зменшуючи свого

фінансового чи виробничого потенціалу (Табл.2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка показників фінансової стійкості

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
				2025 до 2023	2025 до 2024	2025 до 2023	2025 до 2024
Власні обігові кошти	7984	2223	14214	-5761	11991	-72.16	539.41
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0.5	0.03	0.15	-0.48	0.12	-94.47	433.14
Маневреність робочого капіталу	0.21	2.44	0.76	2.23	-1.69	1050.1	-69.06
Маневреність власних обігових коштів	1.12	0.19	0.25	-0.93	0.06	-83.45	34.15
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	4.71	0.41	1.32	4.3	0.91	91.31	223.24
Коефіцієнт покриття запасів	4.76	1.14	1.49	-3.62	0.35	-76.09	30.98
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0.87	0.89	0.92	0.01	0.03	1.54	3.26
Коефіцієнт фінансової залежності	1.14	1.13	1.09	-0.02	-0.04	-1.52	-3.16
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0.15	0.03	0.16	-0.12	0.13	-78.69	416.3
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0.13	0.14	0.11	0.01	-0.03	10.85	-19.39
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	6.9	6.32	8.1	-0.58	1.78	-8.4	28.1
Коефіцієнт фінансової стійкості	0.87	0.91	0.94	0.04	0.03	4.66	3.35

*розраховано автором за даними фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Наявність власного обігового капіталу дозволить підприємству проводити гнучку фінансову політику. Потреба в позикових коштах, короткострокових чи ні, також зменшиться, що позитивно вплине на фінансову стабільність. У 2024 році значення цього коефіцієнта було від'ємним, і підприємство не мало

власного обігового капіталу. У 2025 році значення коефіцієнта становило 1916 тис. грн. На кінець періоду спостерігаємо зниження значення коефіцієнта – до 1888 тис. грн.

У 2024 році компанія не використовувала власні фінансові ресурси для фінансування оборотних коштів. Для цього їй довелося сформувати зобов'язання. У 2025 році значення показника становить 0,4, тобто на кожну гривню оборотних коштів припадає 0,4 гривні власних оборотних коштів, що становить 28,62% оборотних коштів.

Маневреність власних оборотних коштів – це частка абсолютно ліквідних активів у власних оборотних коштах, яка забезпечує свободу фінансового маневру. Її значення становить 0,03 за 2025 рік. У 2025 році 0,15% власних оборотних коштів становлять абсолютно ліквідні активи.

У 2024 році на кожну гривню запасів припадає 4,71 гривні власних обігових коштів. Це означає, що додатна сума власних обігових коштів дозволяє фінансувати запаси за рахунок власних коштів. Для цього підприємству не потрібні позикові ресурси. Значення показника у 2025 році становило 0,41. На кінець досліджуваного періоду значення показника становило 1,32 проти 0,41 у 2025 році; тобто обсяг власних коштів зростає.

Показник покриття запасів показує, яка частина коштів, що інвестуються в запаси, відображається в сумі власних оборотних коштів, довгострокових та короткострокових зобов'язань. Значення нижче 1 говорить про відсутність коштів для формування запасів. У 2024 році ресурси були на хорошому рівні для фінансування запасів; отже, підприємство може забезпечити безперервність своєї збутової та виробничої діяльності. Значення показника у 2025 році становить 1,14. Таким чином, у 2025 році підприємство не мало проблем з формуванням запасів.

Частка власного капіталу у 2024 році становила 0,87, тобто була надзвичайно високою. За позитивного значення ефекту фінансового левериджу доцільно знизити цей показник. Значення показника було вищим за нормативне

у 2025 році. Значення показника на кінець досліджуваного періоду становило 0,92.

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненою величиною до показника автономії. Нормативне значення становить близько 2. У 2024 році на кожну гривню власних коштів припадає 1,14 гривні зобов'язань. Значення показника в перший рік нижче нормативного рівня. У 2025 році значення показника становить 1,13 гривні. У 2025 році на кожну гривню власних коштів припадає 1,09 гривні зобов'язань, тобто значення показника нижче нормативного.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частка власного капіталу покривається власним оборотним капіталом. У 2024 році значення індексу показує, що фірма має власний оборотний капітал. У 2025 році значення становить 0,15. У 2025 році воно збільшилося і на кінець 2025 року становило 0,16.

Коефіцієнт концентрації боргового капіталу показує, яка частка зобов'язань припадає на загальний обсяг зобов'язань. У 2024 році на кожну гривню зобов'язань припадає 0,13 гривні боргу. У 2025 році 14,0% зобов'язань було сформовано за рахунок запозичень. На кінець звітного періоду на кожну гривню фінансових ресурсів припадає 0,11 гривні зобов'язань.

Цей показник свідчить про те, що борг забезпечений власними коштами. Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стабільність бізнесу. Підприємство було фінансово стабільним у 2024 році. У 2025 році на кожну гривню зобов'язань припадає 6,9 гривні власних фінансових коштів, що означає фінансову стабільність бізнесу в цьому році. Значення показника на кінець періоду становило 8,1.

Коефіцієнт фінансової стійкості враховує не лише власний капітал, а й довгострокові зобов'язання та характеризує рівень фінансової стійкості в майбутньому на строк понад 1 рік. У 2024 році 87% активів фінансувалися за рахунок постійних або довгострокових джерел фінансування. Нормативне значення становить 0,8 і більше. У 2025 році значення показника залишається на високому рівні, і найближчим часом ризик недостатнього фінансування для

ефективного здійснення діяльності відсутній. Що стосується значення на кінець року, то воно вище нормативного і становить 0,94, що на 0,03 більше, ніж у попередньому періоді.

Оцінюючи результати показників ліквідності та фінансової стійкості, у цьому випадку можна сказати, що правильно враховувати платоспроможність підприємства.

Але це не вся інформація про діяльність підприємства, яку можна отримати прочитавши баланс. Використовуючи інформацію доцільно визначити тип фінансової стійкості КП «Чернівціводоканал» (табл.2.11)

Таблиця 2.11

Тип фінансової стійкості КП «Чернівціводоканал»

Показники	2023	2024	2025
Джерела власних коштів	54147	70732	87597
Необоротні активи	46163	70680	76152
Наявність власних оборотних коштів (ряд.1 – ряд. 2)	6012	-2119	8676
Довгострокові кредити і позикові кошти (довгострокові зобов'язання)	0	2171	2769
Наявність власних і довгострокових позикових джерел коштів для формування запасів і витрат (ряд. 3 + ряд. 4)	6012	52	11445
Короткострокові кредити і позикові кошти (поточні зобов'язання)	7844	9015	8045
Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів (ряд. 5 + ряд. 6)	13856	9067	19490
Загальна величина запасів	1696	5431	10743
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд. 8)	4316	-7550	-2067
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів (ряд. 5 – ряд. 8)	4316	-5379	702
Надлишок (+), нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів (ряд. 7 – ряд. 8)	12160	3636	8747
Тип фінансової стійкості	Стійкий стан	Стійкий стан	Стійкий стан

*розраховано за даними фінансової звітності КП «Чернівціводоканал»

Цей етап аналізу фінансового стану підприємства дозволяє визначити поточний рівень фінансової стійкості підприємства серед можливих варіантів. Це абсолютна фінансова стійкість, задовільний фінансовий стан, проблемний фінансовий стан та кризовий стан.

Отже, за звітний період тип фінансової стійкості підприємства: стабільний, переважно за рахунок збільшення власного капіталу.

Отже, КП «Чернівціводоканал» протягом досліджуваного періоду залишається фінансово стабільним, а це означає, що воно може погасити поточні зобов'язання.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ТА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Переорієнтація вітчизняної економіки на ринкові відносини, фундаментальна зміна інтересів виробничих та комерційних структур, вимагає вирішення принципово нових економічних проблем — тих, які неможливо вирішити традиційними засобами без використання економіко-математичних методів, що є важливим напрямком удосконалення аналізу.

До найпоширеніших економіко-математичних методів в економічному аналізі належать: методи елементарної та класичної математики, математична статистика, математичне програмування, методи дослідження операцій.

Методи елементарної математики застосовуються в простих економічних розрахунках та у факторному моделюванні, а саме, використання основної властивості дробу в багатофакторних моделях допомагає надати показникам ефективності нового, економічного сенсу, що дуже важливо для з'ясування сутності економічного процесу, який вони відображають [27].

Методи класичної вищої математики (метод часткової участі, логарифмічний, диференціальний та інтегральний) входять у розрахунки кількісного вимірювання впливу факторів на зміну результативного показника в детермінованих факторних системах — у рамках інших методів.

Методи математичної статистики застосовуються, коли зміна аналізованого результативного показника вважається випадковим процесом. Ці методи являють собою основний підхід до вивчення масових, якісно однорідних та повторюваних явищ..

Методи математичного програмування допомагають вирішувати багато екстремальних задач, які тісно пов'язані з економічними задачами [32].

Виходячи з усього вищесказаного, у нашому випадку доцільно застосувати до КП «Чернівецький водоканал» методи класичної вищої математики, зокрема, детерміновані факторні системи.

В економічній літературі наведено різні моделі, що використовуються в детермінованому економічному аналізі. Їх використання залежить від областей аналізу, економічної сутності взаємопов'язаних факторних показників. У цьому випадку зв'язок між факторними показниками може бути різним і відображатися за допомогою арифметичних операцій — додавання, віднімання, ділення та множення [30].

Детерміновані методи факторного моделювання включають метод розширення, розкладання, редукції та формального розкладання факторної системи.

При моделюванні факторних систем має бути забезпечений взаємозв'язок факторних показників, щоб зберегти їх відносно ізольований вплив на результуючий показник. Правильно побудована факторна модель забезпечить отримання індивідуальних кількісних значень впливу факторів незалежно від типу моделі факторної системи та методів її аналізу.

Вищезазначене означає, що існують певні правила, яких слід дотримуватися в реальній практиці моделювання факторних систем в рамках детермінованого факторного аналізу.

- той самий показник, що входить до складу кількох моделей факторних систем одного й того ж результативного показника, повинен забезпечувати однакове кількісне значення свого впливу в аналізі, незалежно від типу моделі факторної системи та методу аналізу.

- неможливо ввести в кінцеву мультиплікативну або множинну модель факторної системи будь-які коефіцієнти, факторні показники, які пов'язані з усіма елементами вибірково, а не лише вибірково з одним або кількома елементами моделі.

Відомо, що в міжнародній практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовуються математичні моделі, за допомогою яких формується узагальнений показник фінансового стану підприємства — його інтегральна оцінка, серед яких заслуговують на увагу моделі Альтмана, Таффлера, Ліза, Чессера. Отже, розглянемо кожен з цих моделей [26].

Модель Альтмана 1968 року:

$$Y = 1,2K1 + 1,4K2 + 3,3K3 + 0,64K4 + 1,0K5 \quad (3.1)$$

Де: $K1$ – відношення оборотного капіталу до суми активів; $K2$ – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; $K3$ – відношення прибутку до оподаткування і сплати процентів до суми активів; $K4$ – відношення вартості капіталу до заборгованості; $K5$ – відношення виручки до суми активів [26].

Рівень загрози банкрутства в даній моделі Альтмана оцінюється за наступною шкалою: Рівень загрози банкрутства в даній моделі Альтмана оцінюється за наступною шкалою:

- $Z5 < 1,8$ ймовірність дуже висока;
- від 1,81 до 2,7 – висока;
- від 2,81 до 2,9 – можлива;
- 3,0 – дуже низька

Необхідно відзначити високу точність прогнозу, який дає дана модель: до одного року вона становить 95%, до двох років – 83%. Єдиний недолік цієї моделі, а саме можливість визначення Z-критерію тільки для компаній, що мають ринкову капіталізацію, Альтман виправив у 1983 році, запропонувавши альтернативний варіант своєї п'ятифакторної моделі:

Удосконалена модель Альтмана 1983 року передбачає певні зміни, що представлені так:

$$Y = 0,717K1 + 0,847K2 + 3,107K3 + 0,42K4 + 0,995K5, \quad (3.2)$$

Де: $K1$ – відношення оборотного капіталу до суми активів; $K2$ – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; $K3$ – відношення прибутку до оподаткування і сплати процентів до суми активів; $K4$ – відношення вартості капіталу до заборгованості; $K5$ – відношення виручки до суми активів [35].

Розрахунок моделей фінансового стану за Альтманом 1968 та 1983 року представлено в таблицях 3.1 та 3.2

Таблиця 3.1

П'ятифакторна модель Е. Альтмана (1968 р.)

Показники	2023	2024	2025
Оборотний капітал до суми активів підприємства	0.13	0.89	0.92
Відношення чистого прибутку до суми активів	0.78	0.27	0.2
Відношення прибутку до виплати податків до суми активів	0.48	0.3	0.23
Відношення власного капіталу до заборгованості (фінансова структура)	6.9	6.32	8.1
Відношення виручки від реалізації до суми активів (оборотність активів)	3.03	1.37	1.28
Z =	9.97	7.58	8.28

*Розраховано за даними звітності КП «Чернівціводоканал»

В 2024 році значення показника Z становить 7,58. $(1,2*0,89+1,4*0,27+3,3*0,3+0,64*6,32+1,0*1,37)$

В 2025 році значення показника Z становить 8,28. $(1,2*0,92+1,4*0,2+3,3*0,23+0,64*8,1+1,0*1,28)$ Ситуація на підприємстві стабільна, ризик неплатоспроможності протягом найближчих двох років низький але не критичний.

Таблиця 3.2

П'ятифакторна модель Е. Альтмана (1983 р.)

Показники	2023	2024	2025
Оборотний капітал до суми активів підприємства	0.13	0.89	0.92
Відношення чистого прибутку до суми активів	0.78	0.27	0.2
Відношення прибутку до виплати податків до суми активів	0.48	0.3	0.23
Відношення власного капіталу до заборгованості (фінансова структура)	6.9	6.32	8.1
Відношення виручки від реалізації до суми активів (оборотність активів)	3.03	1.37	1.28
Z =	6.66	4.89	5.51

*Розраховано за даними звітності КП «Чернівціводоканал»

В 2024 році значення показника Z становить 4,89. $(0,717*0,89+0,847*0,27+3,107*0,3+0,42*6,32+0,995*1,37)$.

В 2025 році значення показника Z становить 5,51. $(0,717*0,92+0,847*0,2+3,107*0,23+0,42*8,1+0,995*1,28)$.

Підприємство стабільно стійке.

Моделі розроблені Альтманом, свідчать про потребу істотних уточнень критичних значень показників упродовж певного часу.

Аналогічні розробки проводилися і у Великобританії. У 1972 році Ліс запропонував наступну формулу (3.3)

$$Y = 0,063K_1 + 0,092K_2 + 0,057K_3 + 0,001K_4, \quad (3.3)$$

Де: K_1 – відношення оборотного капіталу до суми активів; K_2 – відношення валового прибутку від реалізації до суми активів; K_3 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; K_4 – відношення власного капіталу до позиченого [66].

У моделі Ліса відповідно до показників, що входять до неї, фінансовий стан є стійким при значенні 0,037 і нестійким – меншому від 0,037

Розрахунок фінансового стану проведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.3

Фінансовий стан по моделі Романа Ліса

Показники	2023	2024	2025
Відношення оборотного капіталу до суми активів	0.26	1	1
Відношення валового прибутку до суми активів;	0.62	0.44	0.37
Рентабельність активів	0.78	0.27	0.2
Відношення власного капіталу до позикового капіталу (структура капіталу)	6.9	6.32	8.1
$Z =$	0.12	0.13	0.12

*Розраховано за даними звітності КП «Чернівціводоканал»

$Z = 0,063 \cdot \text{відношення оборотного капіталу до суми активів} + 0,092 \cdot \text{валова рентабельність активів} + 0,057 \cdot \text{рентабельність активів за чистим прибутком} + 0,001 \cdot \text{відношення власного капіталу до позикового капіталу}.$

В 2024 році значення показника Z становить $0.063 \cdot 1 + 0.092 \cdot 0.0,37 + 0.057 \cdot 0,2 + 0.001 \cdot 8,1 = 1,2$. Імовірність банкрутства невелика.

У даній моделі граничне значення дорівнює 0,037 [61]. У 1997 році Таффлер запропонував нову формулу для підприємств Великобританії (3.4)

[67]:

$$Y = 0,53K_1 + 0,13K_2 + 0,18K_3 + 0,16K_4 \quad 3.4$$

Де: K_1 - відношення прибутку від реалізації до короткострокових зобов'язань; K_2 – відношення оборотних активів до сукупних зобов'язань; K_3 – відношення короткострокових зобов'язань до суми активів; K_4 – відношення виручки до суми активів.

Критичним значенням у моделі Таффлера і Тішоу фінансовий стан підприємства буде стійким при значенні, більшому за 0,3 меншому від 0,2 – нестійким. Розрахунок фінансового стану КП «Чернівціводоканал» за моделлю Таффлера подано в таблиці 3.3.

Таблиця 3.4

Модель Таффлера і Тішоу

Показники	2023	2024	2025
X1 – відношення операційного прибутку до короткострокових зобов'язань (поточна рентабельність короткострокових зобов'язань);	3.77	2.67	2.96
X2 – відношення оборотних активів до суми всіх зобов'язань (покриття оборотними коштами всіх зобов'язань);	2.02	7.13	8.84
X3 – відношення короткострокових зобов'язань до суми активів (частка короткострокової заборгованості у валюті балансу);	0.13	0.11	0.08
– відношення виручки від реалізації до суми активів (оборотність активів).	3.03	1.37	1.28
Z =	2.77	2.58	2.94

**Розраховано за даними звітності КП «Чернівціводоканал»

$Z = 0,53 \cdot \text{поточна рентабельність короткострокових зобов'язань} + 0,13 \cdot \text{покриття оборотними засобами всіх зобов'язань} + 0,18 \cdot \text{частка короткострокової заборгованості у валюті балансу} + 0,16 \cdot \text{оборотність активів}$

В 2024 році значення показника Z становить $0.53 \cdot 2,96 + 0.13 \cdot 8,84 + 0.18 \cdot 0,08 + 0.16 \cdot 1,28 = 2,94$. Підприємство стабільне і стійке

Таким чином, спираючись на принципи моделі Альтмана, доцільно застосувати «Модель прогнозу ризику банкрутства» [30]:

$$R = 8,38 K_1 + K_2 + 0,054 K_3 + 0,63 K_4, \quad 3.5$$

Де: R – показник ризику фінансової кризи підприємства; K_1 –

відношення оборотного капіталу до активів; K_2 – відношення чистого прибутку до власного капіталу; K_3 – відношення виручки від реалізації до активів; K_4 – відношення чистого прибутку до витрат.

Ступінь ризику фінансової неспроможності обернено пропорційна коефіцієнту K , таким чином, можна визначити ймовірність за наступними даними:

- при $K < 0$ – максимальна;
- при K від 0 до 0,18 – висока;
- при K від 0,18 до 0,32 – середня;
- при K від 0,32 до 0,42 – низька;
- при $K > 0,42$ – мінімальна[32].

Розрахунок даної моделі подано в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Модель прогнозу ризику банкрутства

Показники	2023	2024	2025
K_1 – відношення чистого оборотного капіталу до суми активів;	0.13	0.89	0.92
K_2 – відношення чистого прибутку до власного капіталу;	0.92	0.32	0.23
K_3 – відношення виручки від реалізації до суми активів;	3.03	1.37	1.28
K_4 – відношення чистого прибутку до інтегральних витрат	0.33	0.25	0.19
$Z =$	2.38	7.99	8.09

$Z = 8,38 \cdot \text{відношення чистого оборотного капіталу до суми активів} + \text{відношення чистого прибутку до власного капіталу} + 0,054 \cdot \text{відношення виручки від реалізації до суми активів} + 0,63 \cdot \text{відношення чистого прибутку до інтегральних витрат}$

В 2024 році значення показника Z становить $8,38 \cdot 0,92 + 0,23 + 0,054 \cdot 1,28 + 0,63 \cdot 0,19 = 8,09$. Вірогідність банкрутства відсутня.

Слід також враховувати той факт, що застосування західних методів до сучасних реалій української економіки не може бути адекватним без внесення необхідних коректив, оскільки Україна не має достатнього досвіду у

встановленні нормальних ринкових відносин. Априорна модель раціональності є корисною вправою, хоча її прямі наслідки для емпіричного аналізу обмежені.

Розглянувши ці моделі, можна зробити висновок, що існує ряд основних систем визначення фінансового стану підприємств, які умовно можна поділити на 3 групи. Це системи, що аналізують ізольовані фінансові показники (модель Бівера), рейтингові системи (модель Дюрана) та системи інтегральних показників (Уолла, Дюнінга, Альтмана)[26].

Однак ці моделі демонструють точні результати лише за тих конкретних умов, для яких вони розроблені. Використання таких моделей в Україні було б можливим за умови повної відповідності бухгалтерського обліку, фінансової звітності та показників міжнародній практиці та стабільної роботи вітчизняних підприємств.

Отже, метод оцінки фінансового стану підприємства ще далеко не є вирішеним питанням для економіки України в процесі її розвитку та зміцнення, а також інтеграції у світову спільноту. При переході на міжнародні стандарти фінансової звітності вітчизняні методи наблизяться до загальноприйнятих у світі, але зі збереженням національних особливостей.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі результатів вивчення теми курсової роботи можна зробити такі висновки:

Інформаційною базою для аналізу фінансового стану є бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, що відображають майновий та фінансовий стан підприємства на певну дату.

2. За сучасних умов аналіз фінансового стану підприємства включає широкий спектр аналітичних завдань, що потребують відповідного інформаційного забезпечення. З постійно зростаючими вимогами до якості та прогресивності аналітичного процесу, управління інформаційними ресурсами забезпечує ефективність, достовірність та аналітичний характер фінансової звітності. Тому воно залежить від чіткої організації аналітичного процесу, економіко-математичного моделювання в аналізі, можливостей сучасної обчислювальної техніки та інформаційних технологій і створення автоматизованого банку даних.

Адекватна поглиблена оцінка фінансового стану підприємства базується на системі показників, логіка побудови яких визначається деякими фундаментальними принципами. Існує кілька систем, застосування яких дає досить детальний опис фінансового стану підприємства. Найефективнішою основою для цього є бухгалтерська звітність — вона представляє певну фінансову модель підприємства та слугує основою для логічної та послідовної системи показників. Рекомендується метод, що включає три етапи послідовної реалізації адитивної моделі поглибленого аналізу фінансового стану підприємства.

4. Для вивчення динаміки взаємозв'язку між структурою активів підприємства та структурою джерел їх формування нами були застосовані економіко-статистичні методи, насамперед вимірювання та порівняння структури балансу підприємства для виявлення пропорцій та закономірностей.

На основі цього було зроблено кілька суттєвих висновків як у процесі аналізу поточного фінансового стану підприємства, так і при прийнятті управлінських рішень щодо його покращення.

В економічному аналізі цей показник економічної ефективності — рентабельність — оцінює фінансовий стан суб'єктів господарювання. У роботі запропоновано складні багатofакторні мультиплікативні моделі рентабельності, адаптовані до національних стандартів звітності — основні в аналізі фінансового стану підприємств. Це моделі рентабельності активів, власного та позикового капіталу, а також стійкості економічного зростання. Реалізація та аналіз цих моделей на основі набору даних, що належать до категорії часових рядів, може бути успішно здійснений за допомогою алгоритмів та програмного забезпечення.

Застосування західних методів до сучасних реалій української економіки буде неадекватним без належних коригувань, оскільки Україна не має достатнього досвіду побудови нормальних ринкових відносин. Тому використання таких моделей в Україні можливе лише за умови повної відповідності бухгалтерського обліку, фінансової звітності та показників міжнародній практиці та стабільної роботи вітчизняних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Торшин Є.О. Інформаційна база аналізу показників фінансового стану підприємств за національними та міжнародними стандартами фінансової звітності [Електронний ресурс]. / Є.О.Торшин // Причорноморські економічні студії. Випуск 20. – 2017. – Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2017/20_2017/15.pdf
2. Жук В.М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення практики і науки: [монографія] / В.М. Жук. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. – 454 с.
3. Слободян Н.Г. Аналіз фінансової звітності: управлінський аспект [Електронний ресурс] / Н.Г. Слободян // Міжнародний науковий журнал. 2016. № 5(3). - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_5\(3\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_5(3)_20).
4. Китайчук Т.Г. Аналіз складових частин балансу підприємства [Електронний ресурс] Глобальні та національні проблеми економіки. Вип. 3. - 2015. - Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/175.pdf>
5. Демиденко С.Л. Методичні підходи до стратегічного аналізу показників фінансової звітності [Електронний ресурс] Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2015. Вип. 27. С. 218—225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2015_27_284.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, Закон України [Електронний ресурс] від 16.07.1999, №996-ХІУ,. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Правдюк Н. Л. Фінансова звітність як елемент економічного механізму сільського господарства / Н.Л. Правдюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. Фінанси і кредит. – 2005. – №2 (19). – С. 222–225.
8. Івченко Л.В. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення [Електронний ресурс] / Л.В. Івченко,

- О.Є.Федорченко //Фінанси, облік і аудит. Випуск 1(25). – 2015. – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5btj1joF4PIJwww.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.Foa_2015_1_17.pdf
9. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства /К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. №3. — 2011. — С. 204—210.
 - 10.Козлянченко О.М. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства при загрозі банкрутства / О.М. Козлянченко // Актуальні проблеми економіки. — №10(112). — 2011. — С. 182—187.
 - 11.Майстро Р. Г. Важливість систематичного проведення аналізу фінансового стану підприємства / Р. Г. Майстро, А. А. Позднякова // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 20 (993) – С. 163-168.
 12. Кириченко К. Т. Аналіз діяльності підприємств в умовах світової фінансово-економічної кризи / К. Т. Кириченко // Економіка, фінанси, право. – 2009. – № 8. – С. 18 – 24.
 - 13.Мельник О. О. Вибір та обґрунтування показників оцінювання ресурсного потенціалу підприємства. Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. 2018. Том 55. № 2. С. 69 – 76.
 - 14.Савицька О. М., Гафтуняк М. І. Забезпечення економічної стійкості промислового підприємства в контексті удосконалення управління фінансовоекономічною безпекою. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5938>.
 - 15.Косарева І. П., Бут А. С. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений. 2017. №4. С. 678 – 682. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/158.pdf>.
 - 16.Коробко О.М. Принципи формування фінансової звітності // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2002. – Вип.58. – С.257–

260.

17. Подольська В.О., Ярош О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
18. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану [Електронний ресурс] / Н. Яцишин // Економічний аналіз. – Випуск 10. Честина 4. – 2012. – Режим доступу: [www.irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > cgiirbis_64](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64)
19. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз :[Текст] навч. посіб. / Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. – Полтава :ПДАА, 2016. – 430
20. Рубан Т. Є., Білоброва І., Кандиба К. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка. 2014. № 6 (120). С. 67 – 73.
21. Томчук О.Ф. Аналіз бухгалтерського балансу підприємства [Електронний ресурс] / О.Ф. Томчук, Н.В. Ващілова // Економіка та держава. - № 10. – 2019.- Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2019/19.pdf
22. Федоронько Н.І. Методи фінансового аналізу консолідованої фінансової звітності. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. № 4. С. 337—341. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_4_47
23. Томчук О.Ф. Аналітичні можливості балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28 (2). С. 152—159. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28\(2\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28(2)_33)
24. Бедзай О.В. Трансформація фінансової звітності та її вплив на методику аналізу ліквідності балансу.// Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. 2014. Вип. 44. С. 86—89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_44_192
25. Бондарєва Т.Г. Роль аналізу фінансової звітності для перспективного планування діяльності підприємств. //Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2016. Вип. 2. С. 20—28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2016_2_53
26. Торшин Є.О. Аналіз світового досвіду трансформації показників фінансового стану підприємств / Є.О. Торшин //Європейські перспективи № 6, 2015. – С.32-37.

27. Москаленко, В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства / В. П. Москаленко, О. Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С. 180-192.
28. Медвідь Н. Дослідження ймовірності банкрутства підприємства за зарубіжними та вітчизняними методиками [Електронний ресурс] / Н. Медвідь. – Режим доступу : <http://naub.oa.edu.ua/2014/doslidzhennya-jmovirnostibankrutstva-pidpryjemstva-za-zarubizhnymy-ta-vitchyznyany-metodykamy-3>.
29. Фінансовий аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subject.com.ua/economic/analysis1/index.html>.
30. Фінансовий стан суб'єктів господарювання та їх податкоспроможність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vuzlib.su/upsg/7.htm>.
31. Кошельок Г. В. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства / Г. В. Кошельков, В. С. Малишко // Економіка і суспільство. – 2016. – № 7. – С. 361–368
32. Слободян Н.Г. Аналіз фінансової звітності: управлінський аспект. Міжнародний науковий журнал. 2016. № 5(3). С. 67—71. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_5\(3\)__20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_5(3)__20)
33. Озеран А.В. Аналіз корисності інформації фінансової звітності для прийняття управлінських рішень. Молодий вчений. 2015. № 2(2). С. 200—204 URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2\(2\)__50](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2(2)__50)
34. Набатова Ю. О., Чорненко О. С. Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання / Ю. О. Набатова, О. С. Чорненко // Ефективна економіка. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=66>
35. Заросило, А. П. Сучасні інформаційні технології для аналізу господарської діяльності підприємств / А. П. Заросило // Економічний вісник-2016. – № 4-2(04). – С. 82-86.